

Til
- Kommunene
- Fylkeskommunene

Att.: Ordfører / fylkesordfører
Rådmann / fylkesrådmann
Kontrollutvalget
Saksansvarlig valgteknisk forberedelse
Ev. videresending til representanter for valglister til kommune- og fylkestingsvalget

Valg av kontrollutvalg for perioden 2015–2019

Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT) er en interesseorganisasjon for kontrollutvalgene i norske kommuner og fylkeskommuner og sekretariatene deres.
(Kontaktinformasjon: www.fkt.no | fkt@fkt.no | 403 90 775)

Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) er en interesseorganisasjon for alle som arbeider med revisjon av kommunal virksomhet og sekretærfunksjonen for kontrollutvalg.
(Kontaktinformasjon: www.nkrf.no | post@nkrf.no | 23 23 97 00)

Kontrollutvalget er ett av de få lovfestede utvalgene i kommunen/fylkeskommunen. Kontrollutvalget er blitt et stadig mer sentralt utvalg, ikke minst på grunn av økt fokus på forvaltningsrevisjon og selskapskontroll som tillegg til finansiell revisjon. Det gjør også at kommunestyrene prioriterer utvalget høyere nå enn før. FKT og NKRF ser det som en naturlig og gledelig utvikling.

Utvalget er ellers spesielt mht. hvem som kan velges. Vi fikk både i 2007 og i 2011 mange meldinger om feil ved valg av kontrollutvalg, og vi vil derfor gi noen råd og innspill før nytt utvalg skal velges i 2015. Vi vil også peke på noen aktuelle lovklider og dokumenter:

- Kommuneloven §§ 77–80
- Forskrift om kontrollutvalg
- KR D, rapport: "85 tilrådingar for styrkt eigenkontroll i kommunane", av des. 2009
- "Kontrollutvalgsboken, om kontrollutvalgets rolle og oppgaver", av febr. 2011 (en oppdatert utgave kommer senere i høst)
- Rapporten «Evaluering av kontrollutvalg og kontrollutvalgssekretariat», KMD desember 2014

Valg av kontrollutvalg i det konstituerende møtet

Minst ett av medlemmene i kontrollutvalget skal være medlem av kommunestyret eller fylkestinget. Vi minner om at det nå er lovfestet at kontrollutvalget skal velges på det konstituerende møtet, etter valg av formannskap/fylkesutvalg, ordfører/fylkesordfører og varaordfører/fylkesvaraordfører, jf. koml. § 17 nr. 2 (og nr. 3).

Antall medlemmer i kontrollutvalget

Lovkravet er at det skal være minst 3 medlemmer i kontrollutvalget. Vi anbefaler at kommunene velger minst 5 medlemmer inn i kontrollutvalget. Det er vår oppfatning at det er en helt annen

dynamikk i kontrollutvalg med 5 fremfor 3 medlemmer. Fem medlemmer i utvalget bidrar til bedre debatt og bredere kompetanse i utvalget. Med 3 medlemmer vil utvalget dessuten være svært sårbart ved forfall til møter.

Hvem kan ikke velges inn i kontrollutvalget?

Kommuneloven § 77 nr. 2 viser hvem som ikke kan velges inn i kontrollutvalget:

"2. Utelukket fra valg er ordfører, fylkesordfører, varaordfører, medlem og varamedlem av formannskap og fylkesutvalg, medlem og varamedlem av kommunal eller fylkeskommunal nemnd med beslutningsmyndighet, medlem av kommuneråd eller fylkesråd, medlem og varamedlem av kommunestyrekomité og fylkestingskomité etter § 10 a og ansatte i kommunen eller fylkeskommunen."

Videre er det i § 14 nr. 1 b sagt dette om hvem som er utelukket til å kunne velges inn i kontrollutvalget:

«b) Utelukket fra valg er fylkesmannen, assisterende fylkesmann, og den som i vedkommende kommune eller fylkeskommune er administrasjonssjef eller dennes stedfortreder, er sekretær for kommunestyret eller fylkestinget, er leder av forvaltningsgren, har ansvaret for regnskapsfunksjonen i kommunen eller fylkeskommunen, eller foretar revisjon for kommunen eller fylkeskommunen. Leder av enkeltstående virksomheter er likevel ikke utelukket fra valg. I kommuner og fylkeskommuner med parlamentarisk styreform er ansatte i sekretariatet til rådet som har fått myndighet delegert fra rådet, ikke valgbare.»

Noen det er uheldig å velge inn i kontrollutvalget?

Vi vil peke på noen uheldige rollekombinasjoner som kommunene og fylkeskommunene kan styre klar ved å velge andre personer til kontrollutvalget:

- Kontrollutvalget har et "påse-ansvar" overfor revisjonen, jf. koml. § 77 nr. 4. Vi synes således det er uheldig om kontrollutvalgsmedlemmer samtidig sitter i styret for interkommunale revisjonssamarbeid.
- Kontrollutvalget innstiller i plan for selskapskontroll, og påvirker i stor grad hvilke selskap det skal gjennomføres selskapskontroll i. Kontrollutvalgsmedlemmer som har styreverv i eller har ledende stilling i et av de samme selskapene, er inhabile og skal fratres når utvalget behandler saker vedrørende det aktuelle selskapet, jf. fvl. § 6 første ledd e). Vi mener kommunen unngår rollekonflikter ved å velge andre enn medlemmer av kontrollutvalget inn i selskapsstyret. Dette er et råd for alle selskap der kommunen har eierandeler, men er viktigere jo større det kommunale eierskapet er.

Skal «opposisjonen» ha lederen i kontrollutvalget?

Det er ikke noe lovkrav at opposisjonen skal ha lederen i kontrollutvalget, men det er mange kommuner som har valgt å ta det inn i kommunalt reglement. I KMD sin «Evaluering av kontrollutvalg og kontrollutvalgssekretariat» fra 2014 går det frem at 74 % av kontrollutvalgslederne kom fra opposisjonen i 2012 mens det tilsvarende tallet for fylkeskommunene var 94 %.

For å ivareta kontrollutvalgets legitimitet anbefaler vi at lederen av utvalget velges fra et parti som tilhører «opposisjonen» i kommunestyret.

Varaordning

Ved valg av vararepresentanter til kontrollutvalget er det vanlig å benytte forholdsvalg, jf. bl.a. kommuneloven § 37 om forholdsvalg.

En bør være oppmerksom på at en felles varamannsliste vil gjøre kontrollutvalget mindre sårbart ved forfall. Da vil det som regel være samme person som stiller i de møtene det er behov for vara. Det er i tilfelle en forutsetning at kommunestyret/fylkestinget gjør enstemmig vedtak. Reglene for dette går fram av kommuneloven § 38a Avtalevalg.

Kjønnsmessig sammensetting

Kommunelovens regler om kjønnsmessig balanse gjelder også for kontrollutvalget.

Anbefalinger / oppsummering

1. Husk at kontrollutvalget skal velges på konstituerende møte som første utvalg etter formannskap/fylkesutvalg
2. Sats på et kontrollutvalg med minst 5 medlemmer
3. Husk at minst ett av medlemmene i kontrollutvalget skal velges blant kommunestyre-/fylkestingsmedlemmene
4. Kommunens egne ansatte (uavhengig av stillingsbrøk) er ikke valgbare til kontrollutvalget. Dette gjelder også som varamedlem.
5. Unngå å velge kontrollutvalget sine medlemmer inn i styret i revisjonsselskap
6. Unngå å velge ledere eller styremedlemmer i selskap der kommunen har eierdeler inn i kontrollutvalget
7. Vurder å innføre varaordning i rekkefølge

Til orientering viser vi også til rundskriv H-12/15 Val av formannskap/fylkesutvalg, ordfører/fylkesordfører, varaordfører m.m. av 3. september 2015 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Godt valg!

FKT og NKRF ønsker kommuner og fylkeskommuner lykke til med valg av kontrollutvalg for perioden 2015-19.

Kontrollutvalget er et lovfestet og viktig utvalg i kommunen, som fortjener dyktige medlemmer.

Vi er tilgjengelige for spørsmål som måtte dukke opp i forbindelse med valg av kontrollutvalg.

Med hilsen

Per Rune Vereide (s)
Styreleder FKT

Per Olav Nilsen (s)
Styreleder NKRF

Kopi: Kommunal- og moderniseringsdepartementet og KS